

ПРОГРАМА РОЗВИТКУ І ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА 2022-2030 РОКИ У ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ МІСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

I. Загальна характеристика

Програма розвитку і функціонування української мови на 2022-2030 роки у Хмельницькій міській територіальній громаді (далі – Програма) є однією із програм освітньо-культурного розвитку громади, розроблена на виконання вимог ст.10 Конституції України, Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Декларації про державний суверенітет України, Європейської Культурної Конвенції, Закону України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин», Указу Президента України «Про Концепцію державної мовної політики».

Програма визначає основні напрямки, пріоритети, завдання розвитку української мови на 2022-2030 роки, конкретизує механізми, основні заходи реалізації, терміни, прогнозовані обсяги фінансового забезпечення виконання Програми.

Сучасна мовна ситуація в Україні є результатом наполегливого, планомірного та систематичного тиску проти української мови, ідентичності та державності. Різні імперські режими протягом останніх чотирьох сторіч послідовно проводили політику обмежень, переслідувань, заборон української мови, культури, а то й будь-яких форм українського національного життя.

У перші роки незалежності України були досягнуті певні успіхи в утвердженні української мови як державної. Розширилась сфера її вжитку в установах та організаціях, в освіті, в науці; з'явилося більше україномовної преси й книжок; у закладах вищої освіти був впроваджений обов'язковий іспит з української мови й обов'язковий курс ділового українського мовлення, обов'язковим стало ЗНО з української мови. Проте впровадження української мови як державної у публічній сфері не було до кінця послідовним і не супроводжувалось системними заходами.

Політика «відсутності мовної політики» в умовах України, де позиції своєї мови і культури ослаблені, внаслідок тривалого періоду дискримінації, спричинила домінування російської мови в мовно-культурному та мовно-інформаційному просторі України, перетворила мову на суржик, на мішанину українських та російських слів, калюк, необґрунтоване вживання іншомовних слів, коли їм є цілком повноцінні відповідники в українській мові.

Засилля в мовно-інформаційному просторі як України, так і нашої територіальної громади іншомовної продукції, призвело не лише до різкого скорочення українського мовного простору, але й призводить до руйнації способу мислення та деформації ментальності громадян України, прищеплення їм чужих стереотипів, навіювання почуття меншовартості. Усі ці чинники ще раз підтверджують гостру необхідність ефективної мовної політики як на рівні держави, так і на рівні місцевого самоврядування.

У Хмельницькій міській територіальній громаді є потреба в подальшій активізації цілеспрямованої роботи щодо забезпечення належного використання державної мови у різних сферах життя: місцевому самоврядуванні, освіті, культурі, торгівлі, транспорті, рекламі, засобах масової інформації тощо.

Заходи Програми передбачають передусім підтримку й розвиток чинних громадських ініціатив, освітянських та журналістських починань. Реалізація заходів Програми, які передбачають популяризацію української мови, культури та історичної пам'яті української нації через найширший спектр просвітницьких, культурних, освітніх, науково-практичних та інформаційних заходів, сприятиме зміцненню україномовного національно-патріотичного середовища на рівні нашої громади.

II. Мета та завдання Програми

Метою Програми є створення оптимальних умов для реалізації конституційних гарантій на вільне функціонування української мови, створення домінуючого україномовного простору у Хмельницькій міській територіальній громаді, виховання любові, поваги, шанобливого ставлення до української мови, культури, дотримання норм законів України щодо забезпечення культурно-мовних прав громадян.

Основними завданнями Програми є:

- зміцнення статусу української мови як державної;
- забезпечення використання української мови в усіх сферах суспільного життя;
- посилення функції державної мови, як об'єднуючого і консолідуючого чинника в суспільстві, засобу зміцнення державної єдності України;
- створення необхідних умов для утвердження української мови, набуття нею рис престижності, перспективності та авторитетності;
- визначення та здійснення заходів для стимулювання глибокого вивчення української мови;
- сприяння поширенню теле-, радіопрограм та соціальних мереж, які пропагують кращі досягнення української культури, знання української мови, історії та її видатних діячів.

III. Очікувані результати

Виконання Програми забезпечить:

- практичну реалізацію статті 10 Конституції України щодо всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя;
- підтримку представників освітніх, мистецьких колективів, громадських об'єднань, талановитих місцевих літераторів, які сприяють розвитку української мови, культури, історичної свідомості;
- розширення функціонування української мови в органах місцевого самоврядування, засобах масової інформації, в побуті, торгівлі, культурі, освіті та науці;
- підтримку україномовних видань, науково-популярних розробок, предметом дослідження яких є українська мова, література і культура та випуск видань українською мовою;
- сприяння пропагуванню серед населення кращих зразків творчої спадщини діячів культури України.

IV. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблем Програми

Розв'язання проблеми можливе шляхом:

- реалізації державної політики, як пріоритетного засобу розвитку української мови на території Хмельницької міської територіальної громади;
- здійснення системи заходів, щодо популяризації української мови.

V. Обсяги та джерела фінансування Програми

Програма реалізується протягом 2022-2030 років і не поділяється на етапи, так як заходи Програми взаємодоповнюючі і не мають складної функціональної залежності один від одного.

Фінансування Програми розвитку і функціонування української мови на 2022-2030 роки у Хмельницькій міській територіальній громаді планується за рахунок коштів бюджету громади на відповідний рік з урахуванням його уточнень. Можливе залучення благодійних внесків та інших джерел надходжень, не заборонених законодавством.

Секретар міської ради

В.ДІДЕНКО

В.о. директора Департаменту освіти та науки

О.КШАНОВСЬКА

ПАСПОРТ

Програми розвитку і функціонування української мови на 2022-2030 роки у
Хмельницькій міській територіальній громаді

1.	Назва Програми	Програма розвитку і функціонування української мови на 2022-2030 роки у Хмельницькій міській територіальній громаді
2.	Розробник Програми	Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради
3.	Співрозробники Програми	Громадська організація «Хмельницьке міське товариство української мови імені Тараса Шевченка» «Просвіта», управління організаційно-інформаційної роботи та контролю, управління культури і туризму, управління торгівлі, управління молоді та спорту, комунальна установа Хмельницької міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників», централізована бібліотечна системи
4.	Виконавці Програми	Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради, громадська організація «Хмельницьке міське товариство української мови імені Тараса Шевченка» «Просвіта», управління організаційно-інформаційної роботи та контролю, управління культури і туризму, управління торгівлі, управління молоді та спорту, комунальна установа Хмельницької міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників», централізована бібліотечна системи, виконавчі органи Хмельницької міської ради, управління архітектури та містобудування, відділ кадрової роботи та з питань служби в органах місцевого самоврядування
5.	Підстава для розробки Програми	<ul style="list-style-type: none"> • ст.10 Конституції України; • Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»; • Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»; • Декларація про державний суверенітет України; • Європейська Культурна Конвенція; • Закон України «Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин»; • Указ Президента України «Про Концепцію державної мовної політики»
6.	Мета Програми	Створення оптимальних умов для реалізації конституційних гарантій на вільне функціонування української мови, створення домінантного україномовного простору у Хмельницькій міській територіальній громаді, виховання любові, поваги, шанобливого ставлення до мови, культури, дотримання норм законів України щодо забезпечення культурно-мовних прав громадян
7.	Перелік пріоритетних завдань Програми	<ul style="list-style-type: none"> - зміцнення статусу української мови як державної; - забезпечення використання української мови в усіх сферах суспільного життя; - посилення функції державної мови, як

		<p>об'єднуючого і консолідуючого чинника в суспільстві, засобу зміцнення державної єдності України;</p> <ul style="list-style-type: none"> - створення необхідних умов для утвердження української мови, набуття нею рис престижності, перспективності та авторитетності; - визначення та здійснення заходів для стимулювання глибокого вивчення української мови; - сприяння поширенню теле-, радіопрограм та соціальних мереж, які пропагують кращі досягнення української культури, знання української мови, історії та її видатних діячів
9.	Очікувані результати Програми	Посилення позицій україномовного національно-патріотичного середовища в усіх сферах суспільного життя; розширення функціонування української мови в органах місцевого самоврядування, засобах масової інформації, в побуті, торгівлі, культурі, освіті та науці; розширення мережі об'єктів роздрібної торгівлі україномовною книжковою продукцією та пресою в Хмельницькій міській територіальній громаді
10.	Контроль за виконанням Програми	Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради
11.	Термін реалізації Програми	2022-2030
12.	Джерела фінансування заходів Програми	Бюджет Хмельницької міської територіальної громади (далі – бюджет громади) та інші джерела
14.	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми	5000,0 тис. грн

В.о. директора Департаменту освіти та науки

О.КШАНОВСЬКА

ЗМІСТ

Програми розвитку і функціонування української мови на 2022-2030 роки у Хмельницькій міській територіальній громаді

- I. Моніторингові дослідження та контроль за розвитком і функціонуванням української мови
- II. Доступ учнівської та студентської молоді до якісної мовної освіти
- III. Формування цілісного національного інформаційно-культурного простору
- IV. Популяризація українського національного мистецтва, народних звичаїв та обрядів
- V. Формування україномовного національно-патріотичного середовища

**Основні заходи Програми розвитку і функціонування української мови на 2022-2030 роки
у Хмельницькій міській територіальній громаді**

№ з/п	Перелік заходів програми	Строк виконання заходу	Виконавці	Джерела фінансування, орієнтовані обсяги фінансування (вартість), тис. гривень	Орієнтовні обсяги фінансування (вартість), тис. гривень
1. Моніторингові дослідження та контроль за розвитком і функціонуванням української мови					
1	Проведення моніторингу функціонування української мови в різних сферах життя Хмельницької міської територіальної громади	2022-2030	Департамент освіти та науки, Громадська організація (ГО) «Хмельницьке міське товариство української мови імені Тараса Шевченка» «Просвіта»	Без фінансування	
2	Здійснення контролю за дотриманням мовного законодавства при веденні ділової документації відділами, управліннями, департаментами та іншими виконавчими органами Хмельницької міської ради	2022-2030	Виконавчі органи Хмельницької міської ради	Без фінансування	
3	Забезпечення проведення щорічних навчань із ділової української мови працівників виконавчих органів Хмельницької міської ради	2022-2030	Управління організаційно-інформаційної роботи та контролю	Без фінансування	
4	Дотримання Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII щодо назв юридичних осіб суб'єктів підприємницької діяльності	2022-2030	Управління торгівлі	Без фінансування	
5	Моніторинг стану мережі українознавчих, народознавчих музеїв та етнографічних кімнат у закладах освіти та культури	2022-2030	Департамент освіти та науки, управління культури і туризму	Без фінансування	

6	Забезпечення контролю за дотриманням мовного режиму в освітньому процесі	2022-2030	Департамент освіти та науки	Без фінансування	
7	Забезпечення контролю за розташуванням зовнішньої реклами, використанням іншомовних рекламних вивісок, з дотриманням вимог мовного законодавства	2022-2030	Управління архітектури та містобудування	Без фінансування	
8	Здійснення моніторингу виконання Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII при реалізації товарів та наданні послуг на об'єктах торгівлі та сфери послуг, в закладах ресторанного господарства Хмельницької міської територіальної громади	2022-2030	Управління торгівлі	Без фінансування	
9	Забезпечення виконання вимог нормативно-правових актів щодо функціонування державної мови під час проведення культурно-масових, туристичних, спортивно-масових, освітніх та молодіжних заходів	2022-2030	Департамент освіти та науки, управління культури і туризму, управління молоді та спорту	Без фінансування	
10	Забезпечення трансляції музики, реклами, фільмів в громадському транспорті українською мовою	2022-2030	Управління транспорту та зв'язку	Без фінансування	
11	Розміщення соціальної реклами «Говори українською» на рекламних носіях	2022-2030	Управління архітектури та містобудування	Без фінансування	
2. Доступ учнівської та студентської молоді до якісної мовної освіти					
1	Створення авторських програм факультативних занять з української мови та літератури	2022-2030	Комунальна установа Хмельницької міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників»	Без фінансування	
2	Розробка аудіо-уроків, програм для самостійного вивчення та поглиблення знань з української мови та культури українського мовлення	2022-2030	Комунальна установа Хмельницької міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників»	Без фінансування	
3	Залучення обдарованої молоді до творчо-пошукової і науково-дослідницької роботи з української мови і літератури	2022-2030	Департамент освіти та науки	Без фінансування	

4	Участь учнівської молоді в олімпіадах з української мови та літератури і в роботі МАН (наукове відділення літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства. Секції: «Українська література», «Фольклористика», «Мистецтвознавство», «Літературна творчість»; наукове відділення мовознавства. Секція «Українська мова»)	2022-2030	Департамент освіти та науки	Без фінансування	
5	Впровадження в освітній процес різноманітних форм проведення заходів україномовного спрямування (науково-практичні конференції, тренінги, філологічні зібрання, майстер-класи, вебінари, проекти, табори, семінари, засідання за круглим столом, конференції, форуми та ін.)	2022-2030	Комунальна установа Хмельницької міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників»	Без фінансування	
6	Участь учнівської молоді закладів освіти, вихованців закладів позашкільної освіти у Міжнародних, Всеукраїнських, регіональних та міських проектах, акціях, конкурсах, фестивалях з української мови	2022-2030	Департамент освіти та науки	Бюджет громади	100,0
7	Проведення семінарів, практикумів, майстерок з питань підвищення якості викладання української мови в закладах освіти Хмельницької міської територіальної громади	2022-2030	Департамент освіти та науки, Комунальна установа Хмельницької міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників», ГО «Хмельницьке міське товариство української мови імені Тараса Шевченка» «Просвіта»	Без фінансування	
8	Впровадження в освітній процес різноманітних форм проведення заходів з авторами модельних програм мовно-літературної та іншомовної галузі щодо впровадження Нової української школи	2022-2030	Комунальна установа Хмельницької міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників»	Без фінансування	
9	Організація та проведення різноманітних	2022-2030	Департамент освіти та науки	Без	

	тематичних заходів, присвячених пам'ятним датам, видатним особистостям		науки, Комунальна установа Хмельницької міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників», ГО «Хмельницьке міське товариство української мови імені Тараса Шевченка» «Просвіта»	фінансування	
10	Організація та проведення в закладах освіти заходів до Дня української писемності і мови	2022-2030	Департамент освіти та науки, Комунальна установа Хмельницької міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників», ГО «Хмельницьке міське товариство української мови імені Тараса Шевченка» «Просвіта»	Без фінансування	
11	Проведення 9 листопада, у День української писемності і мови, на місцевому рівні заходу «Всеукраїнський радіодиктант національної єдності» в кожному закладі освіти Хмельницької міської територіальної громади	2022-2030	Департамент освіти та науки	Без фінансування	
12	Організація та проведення освітнього фестивалю «Мовосфера», присвяченого Дню української писемності і мови	2022, 2024	Комунальна установа Хмельницької міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників»	Без фінансування	
13	Модернізація та реалізація освітнього проекту «Слово нації»	2022-2030	Департамент освіти та науки, управління культури і туризму	Бюджет громади	400,0
14	Створення наукових та навчально-методичних веб-ресурсів україномовного спрямування	2022-2030	Комунальна установа Хмельницької міської	Без фінансування	

			ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників»		
15	Організація та проведення конкурсу тематичних відеороликів серед учнів/вихованців закладів освіти на найкращу відеопоезію; створення відеороликів та фільмів про творчість митців художнього слова рідного краю у межах Хмельницької міської територіальної громади та застосування їх на заняттях з української літератури або під час проведення виховних заходів	2022-2030	Комунальна установа Хмельницької міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників»	Без фінансування	
16	Надання консультативної допомоги представникам національних меншин, які мають намір порушити клопотання про набуття громадянства України	2022-2030	Департамент освіти та науки	Без фінансування	
17	Організація творчих вечорів, зустрічей учнів та студентів з письменниками, журналістами, мовознавцями, творчими колективами, що популяризують українську мову та культуру	2022-2030	Департамент освіти та науки, Комунальна установа Хмельницької міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників», ГО «Хмельницьке міське товариство української мови імені Тараса Шевченка» «Просвіта»	Без фінансування	
3. Формування цілісного національного інформаційно-культурною простору					
1	Забезпечення пріоритетності звучання україномовних ефірів та українського музичного продукту у громадському транспорті	2022-2030	Управління транспорту та зв'язку	Без фінансування	
2	Неухильне дотримання мовного законодавства при проведенні конкурсів щодо вступу на службу до органів місцевого самоврядування	2022-2030	Відділ кадрової роботи та з питань служби в органах місцевого самоврядування	Без фінансування	
3	Організація та проведення освітніх та культурних заходів, націлених на піднесення престижу	2022-2030	Департамент освіти та науки, управління	Без фінансування	

	української мови		культури і туризму Комунальна установа Хмельницької міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників», ГО «Хмельницьке міське товариство української мови імені Тараса Шевченка» «Просвіта», централізована бібліотечна системи		
4	Забезпечення співпраці закладів освіти Хмельницької міської територіальної громади з соціальними інститутами, волонтерськими та громадськими організаціями з питань популяризації та поширення української мови	2022-2030	Департамент освіти та науки, Комунальна установа Хмельницької міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників», ГО «Хмельницьке міське товариство української мови імені Тараса Шевченка» «Просвіта»	Без фінансування	
5	Запровадження на ТРК «Місто» циклу тематичних програм, зокрема: «Мова рідна, слово рідне...»	2022-2030	ГО «Хмельницьке міське товариство української мови імені Тараса Шевченка» «Просвіта»	Без фінансування	
6	Сприяння розширення мережі об'єктів роздрібної торгівлі україномовною книжковою продукцією та пресою в Хмельницькій міській територіальній громаді	2022-2030	Управління торгівлі	Без фінансування	
7	Забезпечення дотримання мовного режиму на об'єктах торгівлі та побуту, об'єктах ресторанного господарства	2022-2030	Управління торгівлі	Без фінансування	
8	Широке висвітлення ходу реалізації міської програми розвитку і функціонування української	2022-2030	Управління організаційно-інформаційної роботи та	Без фінансування	

	мови в засобах масової інформації		контролю		
4. Популяризація українського національного мистецтва, народних звичаїв та обрядів					
1	Розвиток мережі українознавчих, народознавчих музеїв у закладах освіти і культури	2022-2030	Департамент освіти та науки, управління культури і туризму	Без фінансування	
2	Створення умов для популяризації української мови засобами сучасного мистецтва через роботу театрів, кінотеатрів, фольклорних ансамблів	2022-2030	Департамент освіти та науки, управління культури і туризму	Без фінансування	
3	Літературні вечорниці до Дня народження відомих поетів та літераторів	2022-2030	Управління культури і туризму, централізована бібліотечна системи	Без фінансування	
4	Проведення концертних програм-лекцій з метою популяризації українського музичного мистецтва в закладах освіти Хмельницької міської територіальної громади професійними муніципальними колективами	2022-2030	Управління культури і туризму, Департамент освіти та науки	Без фінансування	
5	Забезпечення пріоритетності показу фільмів вітчизняного виробництва	2022-2030	МКП кінотеатр ім.Т.Г.Шевченка	Без фінансування	
5. Формування україномовного національно-патріотичного середовища					
1	Проведення заходів щодо популяризації ювілейних дат видатних українських письменників, митців, мовознавців (Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесі Українки та інших видатних діячів української літератури та культури)	2022-2030	Централізована бібліотечна системи, управління культури і туризму, Департамент освіти та науки, ГО «Хмельницьке міське товариство української мови імені Тараса Шевченка» «Просвіта»	Без фінансування	
2	Здійснення підтримки громадських ініціатив щодо створення українського пісенного мистецького продукту	2022-2030	Управління культури і туризму	Без фінансування	
3	Популяризація пісенної української творчості через проведення творчих звітів художніх колективів громади, огляди-конкурси художньої самодіяльності	2022-2030	Управління культури і туризму, заклади культури громади	Без фінансування	
4	Поповнення фондів шкільних та міських бібліотек	2022-2030	Централізована	Бюджет громади	4500,0

	україномовною літературою: словниками, довідниками, фаховою періодикою, підручниками, науковою та художньою літературою		бібліотечна системи		
5	Проведення літературних зустрічей та презентацій творів українських сучасних авторів	2022-2030	Централізована бібліотечна системи	Без фінансування	
6	Проведення циклу літературних акції до дня рідної мови та дня української писемності та мови «Рідна мова – національна ознака культури»	2022-2030	Централізована бібліотечна системи	Без фінансування	
7	Створення електронних ресурсів щодо творчості Хмельницьких письменників та історії міста, презентація їх у соціальних мережах	2022-2030	Централізована бібліотечна системи	Без фінансування	
8	Створення електронного каталогу текстових видань з фондів централізованої бібліотечної системи	2022-2030	Централізована бібліотечна системи	Без фінансування	
9	Проведення міського літературного фестивалю «Слово єднає»	2023, 2025, 2027, 2029	Централізована бібліотечна системи	Без фінансування	
11	Проведення конкурсів «Лідер читання», «Книгоманія»	2022-2030	Централізована бібліотечна системи	Без фінансування	
12	Забезпечення ведення радіо - та телепрограм із підвищення культури мовлення, поширення знань з історії походження і розвитку української мови, з історії України та Хмельницької міської територіальної громади	2022-2030	Управління культури і туризму	Без фінансування	
				Разом	5000,0

В.о. директора Департаменту освіти та науки

О.КШАНОВСЬКА